Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна;
Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна;
Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського, м. Вінниця, Україна;
Житомирський державний університет імені Івана Франка м. Житомир, Україна;
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
м. Кам'янець-Подільський, Україна;
Київський національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, м. Київ, Україна,
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна;
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка;
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна;
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, Україна;
Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка,
м. Кропивницький, Україна;
Uniwersytet Rzeszowski, w. Rzeszówie, Polska

РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ ТРЕТЬОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ ТА СТУДЕНТІВ

Випуск 4

м. Івано-Франківськ, м. Бердянськ, м. Вінниця, м. Житомир,
м. Кам'янець-Подільський, м. Київ, м. Кропивницький,
м. Жешув, м. Львів, м. Полтава, м. Тернопіль, м. Умань
2017 р.

**Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна;
Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна;
Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського, м. Вінниця, Україна;
Житомирський державний університет імені Івана Франка м. Житомир, Україна;
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка м. Кам'янець-Подільський, Україна;
Київський національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, м. Київ, Україна,
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна;
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка;
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна;
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, Україна;
Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна;
Uniwersytet Rzeszowski, w. Rzeszówie, Polska**

РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ ТРЕТЬОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ ТА СТУДЕНТІВ

Випуск 4

м. Івано-Франківськ, м. Бердянськ, м. Вінниця, м. Житомир, м. Кам'янець-Подільський, м. Київ, м. Кропивницький, м. Жешув, м. Львів, м. Полтава, м. Тернопіль, м. Умань

2017 р.

передусім керуються аксіологічним підходом при розв'язанні завдань щодо побудови концепції національного виховання.

Вивчення української мови в школі має навчальне, розвивальне й виховне значення. У процесі навчання діти долучаються до багатої культури українського народу, оскільки мають змогу внутрішньо сприйняти мудрість народних казок, загадок, прислів'їв, приказок, звичаїв та обрядів, поетику творів видатних українських письменників. Уроки української мови сприяють вихованню всебічно розвиненої людини.

1. Національна доктрина розвитку освіти України : затв. Указом Президента України від 17 квіт. 2002 р. № 347 // Освіта України. – 2002. – 23 квіт. (№ 33) – С. 4–6.
2. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори у 2 т. Т. 1. Теоретичні проблеми педагогіки / К. Д. Ушинський. – К. : Рад. школа, 1983. – 489 с.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5 т. Т. 5 / В. О. Сухомлинський ; ред. О. Г. Дзеверін. – К. : Рад.школа, 1977. – 639 с.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5 т. Т. 2 / В. О. Сухомлинський ; ред. О. Г. Дзеверін. – К. : Рад.школа, 1976. – 670 с.

ЗМІСТОВО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦЕНТРУ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ЯК ПРОБЛЕМА ДОСЛІДЖЕННЯ

Проскурко А.Г. *6 курс, спеціальність Початкова освіта*
Іванюк Г.І. *доктор педагогічних наук, професор Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, м.Київ, Україна*

Анотація. В статті висвітлено окремі аспекти проектування та діяльності варіативних закладів освіти, з урахуванням основних положень Закону «Про освіту» та Концепції нової української школи. Викладено сутність концептуальних ідей діяльності дитячого центру розвитку дитини, відповідно до сучасних тенденцій навчання, виховання та розвитку дітей мети дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти. Розкрито сутність понять «проектування», «технологія». Також, висвітлено особливості проектування дитячого центру розвитку дитини з опорою на художньо-естетичний розвиток вихованців.

Ключові слова: проектування, технологія, змістово-технологічне забезпечення, концептуальні ідеї центру розвитку дитини, художньо-естетичний розвиток.

Новий Закон України «Про освіту» започаткував багато змін в структуру загальної середньої освіти. На сьогоднішній день, варіативність типів шкіл, форм та видів організації навчання, являють собою ознаки сучасності, модернізації освітнього процесу. Одним із нововведень закону «Про освіту» є створення освітніх округів, які організовуються з метою створення достатніх умов для здобуття повної загальної середньої освіти, можливостей впровадження профільного навчання, забезпечення умов всебічного та гармонійного розвитку особистості, ефективного використання наявних ресурсів та матеріально-технічної бази закладів освіти. Освітній округ – це сукупність закладів освіти (їхніх філій), у тому числі закладів позашкільної освіти, закладів культури, фізичної культури і спорту, що забезпечують доступність освіти для осіб, які проживають на відповідній території [4].

Таким чином, якщо метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, державі необхідно забезпечити умови, які б сприяли реалізації поставленої мети. Тому актуальним на цьому соціально-педагогічному тлі є варіативні типи закладів освіти. У сучасному освітньому просторі запити на освіту дітей все частіше роблять батьки. Загальноосвітні навчальні заклади (початкова школа) не задовольняють інтереси та потреби учнів. Триває пошук варіативних моделей закладів, зокрема приватних.

Закон "Про освіту" (2017) пропонує різноманітні форми її здобуття, а саме: дистанційна, мережева, змішана, екстернатна сімейна (домашня) індивідуальна форми, індивідуальний підхід до учнів, потреба у всебічному розвитку особистості, в майбутньому сприяли формуванню готовності особистості до навчання упродовж життя.

Ми зупинимося на розв'язанні проблеми проектування змістово-технологічного забезпечення діяльності приватного центру розвитку дитини.

Одним із поштовхів для створення дитячого центру розвитку є змістове наповнення ключових компетентностей концепції Нової української школи. Вміння вчитися впродовж життя – це здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне

керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя [6].

Однією з ключових компетентностей учнів початкової школи також є обізнаність та самовираження у сфері культури. Здатність формувати власні художні смаки, розуміти та сприймати твори різноманітних форм мистецтва. Самостійно володіти засобами вираження творчих ідей, досвіду та почуттів за допомогою мистецтва. Володіння цією компетентністю передбачає з одного боку усвідомлення своєї національної приналежності та ідентичності, а з іншого – відкрите ставлення до різних культурних проявів інших людей. Не менш важливою є здатність і бажання дитини дотримуватися здорового способу життя. Заклади позашкільної освіти мають враховувати та забезпечувати формування вищезазначених компетентностей.

Як засвідчують результати емпіричного пошуку досить розповсюдженою є тенденція пошуку батьками закладів освіти, які здійснюють художній, естетичний, фізичний розвиток дитини, підготовку до навчання в школі, та інше. Важливо врахувати цей чинник. Педагоги мають змогу залучати родину до побудови освітньо-професійної траєкторії дитини, як і зазначено в Концепції Нової української школи. В українському педагогічному словнику індивідуалізація розглядається як "організація навчального процесу, за якого вибір способів, засобів, темпу навчання враховує індивідуальні відмінності учнів, рівень розвитку їх здібностей до навчання" [9]. Тобто, необхідно створити таку траєкторію розвитку, яка була б найбільш комфортною для дитини, формувала риси характеру та сприяла життєвій активності. Такі траєкторії можуть бути можливими завдяки створенню індивідуальних планів та дослідницьких проектів. Дитячий центр розвитку – це позашкільний навчальний заклад, який створює можливість цілісного розвитку дитини дошкільного та молодшого шкільного віку, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей, а також забезпечує процес формування особистості у сфері культури, творчості та спорту. Завдяки взаємодії дітей різновікових категорій відбувається соціалізація та подальша самореалізація учнів. Саме такі цілі ставить перед собою загальна середня освіта.

Таким чином, керуючись положеннями Закону «Про освіту» та компетентностями Нової української школи, можемо спроектувати змістово-технологічне забезпечення дитячого центру розвитку дитини.

Насамперед, аналізуючи понятєвий апарат, можна визначити, що українські психологи Т. Піроженко та С. Ладивір трактують поняття «проектування» як форму перспективного планування діяльності дітей, в якому об'єднано бажання й прагнення дітей, завдання педагога, які випливають із галузевої програми, варіативність форм, методів і засобів розвивальних дій вихователя, психологічні закономірності природного розвитку спільної діяльності дітей і дорослого (від бажання – до творчого рівня реалізації задуму) [8, с.8]. Технологія – грецьке слово за походженням (tehne – «мистецтво», «ремесло», «наука», logos – «поняття», «вчення») – форма реалізації людського інтелекту, сфокусованого на розв'язанні суттєвих проблем буття [3, с.6]. Сучасне виробництво та сфера послуг тим чи іншим чином базуються на технологіях. Так само і в освітньому процесі, педагоги постійно займаються пошуком оптимальних моделей або технологій організації ефективного освітнього процесу. Ми, як освітяни, у свою чергу, теж у постійному процесі пошуку найбільш доцільних та сучасних технологій навчання, виховання та розвитку ідей. Дослідники П. Матвієнко та Ф. Фрадкін визначають концептуальність як характерну рису технології, опору на певну наукову концепцію [1]. П. Матвієнко робить висновок, що до структури технології входять: концептуальна основа; змістова частина: цілі навчання, зміст навчального матеріалу; процесуальна частина – технологічний процес: організація навчального процесу; методи і форми навчальної діяльності школярів; методи і форми роботи вчителів; діяльність вчителя щодо управління процесом; діагностика [7].

Суголосною до сучасної проблематики є характеристика сутності та структури змістово-технологічного забезпечення школи [5]. В основі концептуальних ідей функціонування нашого центру розвитку дитини лежить той факт, що сучасні діти, враховуючи стрімкий розвиток технічного прогресу, втрачають розуміння важливості загальнолюдських цінностей, моральних норм, етичних принципів. Невід'ємною складової освіти буде орієнтація морально-етичні цінності (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей), соціально-політичні (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність) [6].

Наукові доробки сучасних українських учених уможливлюють припущення, що художньо-естетична діяльність дитини впливає на всебічний та повноцінний розвиток

дитини. Тому, залучення дитини до мистецтва є рушійним силою впливу на становлен особистості. Сучасне поняття "мистецтво" має декілька значень. Але ми схиляємось д розуміння цього поняття як частини духовного життя суспільства і форми суспільн свідомості [2]. Враховуючи це, можна сказати, що засоби художньо-естетичної творчост формують душу дитини. Цей важливий факт свідчить про те, що мистецтво являється доси ефективним засобом виховання творчої особистості, духовно багатої, моральн відповідальної та емоційно сповненої.

Отже, проаналізувавши особливості нового Закону «Про освіту», Концепцію нов української школи, ми виявили, що на змістово-технологічне забезпечення дитячого центр розвитку впливає багато факторів: варіативність типів навчальних закладів та форм здобут освіти, мета загальної середньої та позашкільної освіти, а також ключові компетентност Нової української школи. Можна зробити висновок, що формування концептуальних ідей центру розвитку дитини, у нашому розумінні, має будуватися з опорою на художньо-естетичну складову розвитку дитини як одну з найважливіших у формуванні сучасної т свідомої особистості.

1. Алфімов Д. В. Структурно-змістовний контент поняття технології [Електронний ресурс] / Д. В. Алфімов Науковий вісник Донбасу. – 2011. – № 3. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvd_2011_3_2.pdf
2. Гужанова Т. Художньо-естетична діяльність–шлях до розвитку творчих якостей особистості / Т. Гужанова ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – №24. – С. 57-59
3. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій /[авт.-уклад. Наволокова Н.П.]. – Х.: Вид. груп «Основа», 2012. — 176 с.
4. Закон України «Про освіту»: [закон України : від 5 вересня 2017 р. № 38-39 –ВР] // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – 2145-VIII – Ст.380.
5. Іванюк Г.І. Гуманістична модель навчально-виховного середовища сільської школи в теоретико-практичній спадщині О. А. Захаренка / Г. І. Іванюк // Психол.-пед. пробл. сільс. шк. : зб. наук. пр. / Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини ; редкол.: Побірченко Н. С. (голов. ред.) [та ін.]. – Умань, 2007. – Вип. 22. – С. 201–209.
6. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс] / Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова та ін. – Київ, Міністерство освіти і науки України, 2016. – 36 с. – Режим доступу до ресурсу: http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepcziya.pdf
7. Педагогічні системи, технології. Досвід. Практика / [за заг. редакцією П. Матвієнко, С. Клепко, Н. Білик.] – К., 2005.
8. Психолого-педагогічне проектування взаємодії дорослого з дитиною / Т. О. Піроженко, С. О. Ладивір, К. В. Карасьова. – Київ: Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, 2013. – 23 с.
9. Український педагогічний словник / [авт.-уклад. Гончаренко С.У.]. – К. : Либідь, 1997. – 375с.

ІГРОВИЙ ФОЛЬКЛОР ЯК ЧИННИК ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Пухальська Т., *магістр факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв*
Драченко В.В., *кандидат педагогічних наук*
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

***Анотація*:** У статті розглядається проблема виховання моральних цінностей у системі початкової освіти і виховання. Проаналізовано дослідження даної проблеми у наукових джерелах, конкретизовано основні поняття. У руслі єдності інноваційного та традиційного підходу моральні цінності дитини, прожиті у безпосередньому спілкуванні з однолітками, фольклорним твором і вчителем-наставником проходять через етапи активної діяльності, інформації, трансформації і включення цінностей в особистісно значущу систему ставлень.

Ключові слова: моральна цінність, ігровий фольклор, особистісне проживання, досвід, самосвідомість.

В складних умовах розбудови української держави нагальною справою національної спільноти виступає проблема виховання нової генерації. Переорієнтація світоглядних позицій, значні втрати духовних цінностей у суспільстві вимагають удосконалення шляхів формування у молоді якісно нового мислення, високого рівня свідомості та розумово-вольової активності. Надзвичайно актуальною в наш час виступає проблема моральних цінностей особистості. Саме вони відображають основні характеристики індивіду як людини, що визначаються змістом системи цінностей, направленістю та тим, як вони співвідносяться з конкретно-історичними суспільно-політичними умовами. Адже система цінностей – це та

УДК 373.3.016.096
Р 64
Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи: матеріали третьої науково-практичної інтернет-конференції молодих науковців та студентів. Випуск 4. / Упорядники О. І. Кіліченко, Л. І. Хімчук, Івано-Франківськ, 2017, 300 с.

Редакційна колегія:

Бабюк Т. Й., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, Україна

Голюк О. А., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти, Вінницький державний педагогічний університет ім. М.Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Гузар О. В., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

Гудима Н. В., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методики початкової школи Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, Україна

Іванюк Г. І., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології, Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна

Кіліченко О. І., кандидат педагогічних наук, доцент, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ, Україна

Коваль Л. В., доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту психолого-педагогічної освіти та мистецтв, Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

Ковбас Б.І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ, Україна

Комар О. А, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фахових методик та інноваційних технологій, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

Коновальчук І. І., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти та педагогічних інновацій, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

Крамаренко А. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової освіти, Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

Лисенко Н. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної та спеціальної освіти, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Івано-Франківськ, Україна

Луцан Н. І., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фахових методик і технологій початкової освіти, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ, Україна

Оліяр М.П., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ, Україна

Piechota Beata Anna, Uniwersytet Rzeszowski, w. Rzeszówie, Polska

Тарасенко Г. С., доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет ім. М.Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Ткаченко О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та початкової освіти, Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна

Федій О. А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Хімчук Л. І., кандидат психологічних наук, доцент, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна

Чайка В.М., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету педагогіки і психології, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

Шапошнікова І. М., кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкового навчання, Київський національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, м. Київ, Україна

ЗМІСТ

Сучасні проблеми навчання, виховання та розвитку учнів початкової школи

Аврамчук В., Олійник О. Формування національно-партіотичних почуттів у дітей 6-7 років засобами сприятливого розвивального середовища — 1

Афанасьєва Т., Степанюк К. Формування конструктивних умінь молодших школярів засобами дизайн-освіти — 3

Бандура І., Комар І. В. Вплив явища гіперопіки на психологічне здоров'я особистості — 4

Баран М., Ілійчук Л.В. Естетичне виховання молодших школярів засобами мистецтва — 6

Бєлова О., Гнатенко О. Використання пошукових таблиць для розвитку пізнавальної активності учнів у процесі навчання математики та англійської мови — 8

Бігун І., Русин Г. Взаємодія сім'ї та школи як чинник розвитку особистості молодших школярів — 10

Борин О., Кіліченко О.І. Музичний розвиток молодших школярів як психолого-педагогічна проблема — 12

Венгрин О., Будник О. Б. Розвиток конструктивних здібностей молодших школярів засобами lego-технологій — 15

Винник А., Черсак О.М. Особливості розвитку та охорона дитячого голосу — 17

Влад Д.І., Оліяр М.П. Теоретичні засади мовленнєвого розвитку молодших школярів — 19

Ворова Р., Шкуренко О. Особливості використання дитячого фольклору у початковій школі — 21

Воронюк О., Цюняк О. Педагогічні аспекти формування лідерських якостей молодших школярів в умовах сучасної початкової школи — 23

Герцан Ю., Гнатенко О. Сюжетні задачі як засіб екологічного виховання молодших школярів — 25

Данчевська І., Ковбас Б.І. Розвиток особистості в ранній юності — 27

Данчук С., Барило С. Спів як засіб виховання музичної культури молодших школярів у процесі позашкільної діяльності — 29

Дейпук Л., Русин Г.А. Формування національно-патріотичних якостей учнів загальноосвітньої школи — 30

Дзюбак Х., Ілійчук Л.В. Особливості формування культури поведінки в учнів початкової школи — 33

Колачук О., Кіліченко І. Неуспішність дітей в початковій школі як психолого-педагогічна проблема — 35

Копильчук В., Будник О. Інтегроване навчання молодших учнів в новій українській школі (на прикладі уроків природничо-математичного циклу) — 37

Кордюк К., Струк А. Формування дослідницьких умінь учнів початкової школи у процесі вивчення курсу «природознавства» — 40

Костиря Н., Прибора Т. Сюжетно-рольова гра як засіб формування морально-етичного виховання молодших школярів — 42

Курпіта І., Оліяр М. Історіографія проблеми розвитку інтелектуально-творчих умінь учнів початкової школи — 44

Лазаренко Ю., Барановська І.Г. Творча самореалізація молодших школярів як педагогічна проблема — 46

Маріна Н.І., Оліяр М.П. Педагогічні умови розвитку естетичної культури молоших школярів у процесі позакласної роботи — 48

Мей А., Демчик К. Формування умінь дітей використовувати декоративні можливості кольору у власній художньо-творчій діяльності — 51

Михайлова Н., Бахмат Н. Технологія формування комунікативної компетентності учнів початкової школи — 52

Міщенко О., Сінельнікова Н. Розвиток критичного мислення учнів першого класу засобами мультфільмів — 54

Мовчан Л., Баранюк І. Створення творчого середовища в роботі з обдарованими дітьми в початкових класах — 56

Момотенко О., Лемко Г.І. Спілкування як принцип взаємодії батьків і дітей та його значення в житті родини 59
Музичин Х., Лисенко К. М. Соціально-педагогічна реабілітація як педагогічна проблема 61
Мурашко В., Прибора Т. О. Позакласна робота в початковій школі. 65
Остап'юк У., Благун Н.М. Теоретичні засади формування національної свідомості молодшого школяра 66
Проскурко А., Іванюк Г.І. Змістово-технологічне забезпечення функціонування центру розвитку дитини як проблема дослідження 68
Пухальська Т., Драченко В.В. Ігровий фольклор як чинник виховання моральних цінностей молодших школярів 70
Рак Т., Ілійчук Л.В. Екологічне виховання молодших школярів засобами української народної казки 72
Ріпа І., Цюняк О. П. Формування екологічної культури молодших школярів у спільній діяльності сім'ї та школи 74
Руденко Ю., Любчак Л.В. Проблема формування естетичних почуттів учнів молодшого шкільного віку у процесі позакласної фізкультурно-оздоровчої роботи 76
Рудяк Т., Качмар О. Інтонаційна та конструктивна сторони мелодії як головного виражального засобу 79
Самодіна Ю., Прибора Т . Використання казки як засобу морального виховання молодших школярів 82
Семчук Г., Ілійчук Л.В. Формування громадянських якостей молодших школярів засобами матеріалів шкільного підручника 85
Сич М., Шкуренко О. Психічний розвиток і формування особистості молодшого школяра 87
Сіваш Т.Д. Особливості художньо-творчого розвитку учнів початкової школи 88
Стахова І.А., Тарасенко Г.С. Розвиток креативності молодшого школяра засобами природничо-екологічної проектної діяльності 91
Степаненко Р., Ткаченко О. Формування культури спілкування у дітей молодшого шкільного віку в грі 93
Степанюк Т., Баранюк І.Г. Взаємозв'язок школи та сім'ї у моральному вихованні молодших школярів 95
Суботіна А., Газіна І. Національне виховання в початковій школі 97
Терешкун І., Будник О. Економічне виховання молодших школярів на уроках природничо-математичного циклу 100
Тритяк А., Ткаченко О. Застосування елементів театральної педагогіки у виховному процесі початкової школи 105
Флис Ю., Височан Л. Шляхи формування у молодших школярів ціннісного ставлення до здоров'я 107
Чорна Н., Баранюк І. Г. Формування естетичних почуттів молодших школярів засобами мистецтва 109
Штим С., Матішак М. Вплив компонентів освітнього середовища початкової школи на патріотичне виховання молодших школярів 111

Історія освіти: ретроспективний погляд на інновації в навчально-виховному процесі початкової школи

Данілова Н., Прибора Т. В. О. Сухомлинський про розумове виховання в учнів початкових класів 115
Карук І. Траєкторія розвитку дітей з особливими потребами в педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського 117
Паніотова Ю. Довга Т.Я. Рудольф Штайнер про здоров'язбереження та здоров'ятворення у вальдорфській школі 119

Теоретичні та методичні основи розвитку інноваційних процесів в освітньому середовищі початкової школи

Булеєва К., Тимофієва Ю., Мірошніченко Т. Інтерактивний підхід у навчанні молодших школярів 121